

Vapaa-aikalautakunta

01.09.2020

Kaupunginvaltuusto

§ 98

2.9.2019

Asianro 869/12.03.00/2019

§ 45**Valtuutettu Jari Salosen ym. valtuutettujen aloite koskien lasten ja nuorten lukutaidon vahvistamista teatterin ja draaman keinoin****Päätöshistoria**

Kaupunginvaltuusto 2.9.2019 98 §

Valtuutettu Jari Salonen jätti seuraavan aloitteen:

”Suomen kunnissa tulisi tehdä työtä lasten ja nuorten lukutaidon edistämiseksi. Yksi ratkaisu siihen olisi tukea lukutaitoa teatterin ja draaman keinoin.

Suomalaisten lukutaito on rapistumassa. PISA-arvioinnissa Suomen kansallinen keskiarvo (536) sijoittuu tyydyttävälle suoritusasteelle. Arvioinnin mukaan heikkoja lukijoita oli kahdeksan prosenttia. Eurostatin tutkimusten (8/2016) mukaan Suomessa on enemmän koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle pudonneita nuoria kuin muissa Pohjoismaissa. Lukutaito on yksi avaintekijä syrjäytymisen ehkäisyssä. Se on myös elinikäisen oppimisen perusta. Vankka pohja lukutaidolle luodaan lapsena. Lukutaito on taito, joka kehittyy ja jota tulee kehittää koko elämän ajan.

Lukutaidon kehittämisessä on tärkeää löytää lapsia ja nuoria kiinnostavia tekstejä ja tekstityyppejä sekä laajentaa käsitystä lukemisesta. Jos kaunokirjallinen teos ei tunnu lapsesta tai nuoresta omimmalta lukemisen muodolta, voimme kannustaa esimerkiksi tietokirjojen tai rap-lyriikoiden pariin. Sanat haltuun -hankkeessa lukutaitoa lähestyttiin rap-musiikin keinoin. Hankkeen työpajojen vaikutuksia tutkittaessa puolet nuorista koki oppineensa uutta, 30 prosenttia kiinnostui uudennlaisista teksteistä, ja yli 20 prosenttia muutti suhtautumistaan lukemiseen.

Yksi ratkaisu lasten ja nuorten lukutaidon edistämiseen on, että kunnassa tehdään lukutaitoa edistävää työtä teatterin ja draaman keinoin. Kiinnostus kirjoihin ja lukemiseen ei synny itsestään, vaan se vaatii uudennlaisia menetelmiä. Kirjastojen kirjavinkkaukset voisi toteuttaa draaman keinoin tai ilmiöpohjaisesti yhdessä tehden. Tätä työtä voitaisiin tehdä kirjastomme ja paikallisten taiteen ammattilaisten, kulttuurijärjestöjen tai -yritysten kanssa draamapedagogiikan keinoin. Kaupungit tai kunnat voivat toteuttaa lukutaitoa edistävää työtä teatterin ja draaman keinoin myös alueellisesti, yhteisenä ja rajat ylittävänä toimintana. Hyviä esimerkkejä jo toteutetuista toimenpiteistä muualla Suomessa ovat mm kirjaston teatteritāti- ja kirjavinkkaustoiminta. Hyviksi todettuja konsepteja on mahdollista monistaa mihin tahansa kuntaan. Muun muassa Helsingin teatteritāti Minna Rimpilä on luvannut auttaa toiminnan

Vapaa-aikalautakunta

01.09.2020

käynnistämässä. Hankkeen kummeiksi voidaan pyytää oman alueen kirjailijoita.

Me allekirjoittaneet esitämme/Kokoomuksen ja RKP:n valtuustoryhmä esittää, että Raisiossa aloitetaan lukutaidon vahvistaminen teatterin ja draaman keinoin ja selvitetään samalla aloittamiseen liittyviä toiminnallisia ja taloudellisia yhteistyövaihtoehtoja.

Raisiossa 2.9.2019

Jari Salonen	Helena Viljanen
Elisa Vuorinen	Tuija Hyytiä
Heikki Laine	Tanja Parkko
Janette Broberg	Eeva Savola
Markus Maunula	Jukka A. Rantala
Harri Seikola	Jonni Moislahti
Annika Ollila	Jari Pulkkinen
Janne Laulumaa	Merja Niemi
Emma Lindqvist"	

Päätös

Aloite merkittiin pöytäkirjaan ja lähetettiin kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 16.9.2019 301 §

"---Kaupunginhallitus lähettää---valtuutettu Jari Salosen ym. valtuutettujen aloitteen koskien lasten ja nuorten lukutaidon vahvistamista teatterin ja draaman keinoin sivistyskeskuksen valmisteltavaksi."

Vapaa-aikalautakunta 1.9.2020

Kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja Tiina Salo 19.8.2020:

Valtuustoaloitteessa esitetty huoli lasten ja nuorten lukutaidon rapautumisesta on todellinen. Viimeisemmän PISA-tutkimuksen mukaan suomalaislasten lukutaito on taantunut, ja erot tyttöjen ja poikien lukutaidossa ovat OECD-maiden suurimmat. Tuoreessa Pisa-tutkimuksessa ero tyttöjen hyväksi oli Suomessa 52 pistettä, kun se keskimäärin oli 30 pistettä. Unicefin tutkimuksen mukaan eriarvoistumista on myös ala- ja yläkoululaisten välillä. Suomalaiset alakoululaiset sijoittuvat lukutaidossa OECD-maissa sijalle kolme, mutta yläkoulun 15-vuotiaat tipahtavat sijalle 15. Kuten aloitteessa todetaan,

lukutaito – tai sen puute – ovat keskeisiä tekijöitä syrjäytymisessä. Tulevaisuuden työelämä ja vauhdilla muuttuva maailma ympärillämme vaativat jatkuvasti uuden oppimista, sisäistämistä ja soveltamista – lukemista ja kirjoittamista.

Uudistetussa kirjastolaissa (2017) yleisen kirjaston tehtävänä on muun muassa edistää lukemista ja kirjallisuutta sekä tukea monipuolista lukutaitoa. Raisiossa kirjasto tekee suunnitelmallista ja koulujen ja varhaiskasvatuksen arvostamaa mediakasvatustyötä yhteistyössä perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kanssa.

Raision vuosittain tarkistettava mediakasvatussuunnitelma etenee esikoulu- ja alaisten kirjastokierroksista lukemaan houkutteleviin, ikäkaudelle sopiviin kirjavinkkauksiin, media- ja nettitaitojen opetteluun, tiedonhakuprojekteihin ja yläkoulussa toteutettaviin genre- ja kotimaisen kirjallisuuden vinkkauksiin. Viime vuosina kirjastoyhteistyö on laajentunut myös perinteisen äidinkielen opetuksen ulkopuolella, esim. terveystiedon tunneilla osallistutaan Minäkuva Mediassa työpajaan, jossa pohditaan mm. mainosten mies- ja naiskuvia, kuvankäsittelyä sekä somen aiheuttamia ulkonäköpaineita.

Kirjasto tilaa ja kokoaa koulujen kirjasarjalaatikat ja opastaa kouluja e-oheislukemiston käytössä sekä ohjeistaa kouluja koulukirjastojen hoidossa. Lisäksi kirjasto on mukana koulujen monialaisten oppikokonaisuuksien toteuttamisessa esimerkiksi järjestämällä asiantuntija- tai taiteilijavierailuja ja kokoamalla aineistopaketteja näihin kokonaisuuksiin. Kirjasto on myös yhdessä koulujen kanssa kutsunut useita lasten ja nuortenkirjailijoita vierailemaan koululaisille.

Kirjasto on toteuttanut vuosittain erilaisia AVI-rahoitteisia hankkeita, mm. yläkoulun kanssa rap-lyriikka-, elokuva- ja pelihankkeita sekä alakoulujen kanssa mm. Yökirjasto- ja Lukulehmä-hankkeet sekä erilaisia kirjailija- ym. vierailuja ja teemapäiviä. Esimerkiksi Tikkumäen talli ja Lukulehmä -hankkeissa mukana oli raisiolainen lastenkirjailija Reetta Niemelä. Raision kirjasto on aktiivisesti mukana alueellisessa lukutaitotyössä, mm. useassa AVI-hankkeessa ja Alueellisen kehittäjäkirjaston (Turku) vetämissä hankkeissa, esimerkiksi yli kuntarajojen toimivassa Lukulähetit -vinkkaus- ja koulutusrenkaassa. Näihin hankkeisiin on sisältynyt myös erilaisia teatterin ja draaman keinoja käyttäviä menetelmiä.

On arvokasta, että valtuusto on nostanut esiin lukutaidon ja lukemisen merkityksen ja kirjaston lukemiskulttuurin eteen tekemän työn. Kirjasto kehittää jatkossakin yhteistyötään ja menetelmiään yhteistyössä koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa, joskin kirjaston lastenkirjastotyön resurssit ovat vähentyneet puoleen syksyllä 2019. Yhteistyötä koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa on aiemmin tehnyt kaksi korkeakoulutettua kirjastonhoitajaa, syksystä 2019 lähtien vain yksi, sillä kirjasto ei saanut täyttölupaa alakoulujen ja eskariryhmien yhteistyöstä vastanneen kirjastonhoitajan tehtävän täyttöön. Koska kirjastossa

Vapaa-aikalautakunta

01.09.2020

on myös muita vakansseja täyttämättä, ei kirjasto tällä hetkellä pysty kaikin osin aiemman tasoiseen yhteistyöhön koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa.

Liitteet 1 Mediakasvatussuunnitelma 2020.pdf

Päätösehdotus

Vs. Sivistysjohtaja Leena Laakso

Vapaa-aikalautakunta antaa valtuutettu Jari Salosen ym. valtuutettujen valtuustoaloitteeseen edellä olevan vastauksen.

Päätös

Vapaa-aikalautakunta hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

